

TUTKIMUSMATKA REILUMPAAN DATATALOUTEEN

Reilua vai ei?

Kun jokin yritys lupaa sinulle ilmaisia palveluita, vastineeksi sinun tulee usein rekisteröityä palveluun ja hyväksyä erilaisia **käyttöehtoja**. Jos palvelun käyttöehdot olivat ymmärrettävät ja kohtuulliset, voidaan puhua jo reilusta pelistä.

Jos käyttöehdot olivat niin pitkät ja vaikeat, ettet jaksanut lukea niitä loppuun, saatoit antaa kohtuuttomia lupia esimerkiksi puhelimesi kautta saatavaan dataan, kuten kaikkiin valokuviisi tai kavereidesi puhelinnumeroihin. Reilua? Ei siltä vaikuta.

Suojaako lainsäädäntö?

Kyllä ja ei. Laki takaa sinulle **oikeuden yksityisyyteen**, mutta hyvin usein suosittujen digipalvelujen käyttöehdot pyrkivät päinvastaiseen.

Useimmiten et ole asiakas, vaan datan lähde eli osa datan tuotantokoneistoa.

Digipalvelun oikeita asiakkaita voivat olla yritykset tai muut organisaatiot, jotka haluavat hyödyntää ja ostaa palvelun käyttäjistä kerättyä dataa.

Yksityisyys on ihmisen kehityksen ja hyvinvoinnin kannalta erityisen tärkeä, ja sen menettämällä voi olla arvaamattomat seuraukset.

Mitä voit tehdä?

Voit selvittää digipalveluita tarjoavilta yrityksiltä, minne dataa valuu ja miten sitä käytetään, lähettämällä **tietopyynnön**. Lisäksi voit kieltää tietojesi keräämisen.

Yrityksen tai muun organisaation nettisivuilta pitää käydä ilmi, kuinka tietopyynnön voi tehdä. Se löytyy usein **Tietosuoja-linkin** takaa.

Muista, että saat tarkastaa **henkilötietosi** ilman mitään erityistä syytä. Toisin sanoen: tietopyyntöä ei tarvitse perustella!

Neljä täsmävinkkiä omien tietojen suojaamiseen

- 1 Älä koskaan kirjaudu **sosiaalisen median tililläsi** muihin palveluihin.
- 2 Ota käyttöön toinen **pikaviestisovellus** WhatsAppin/ FB Messengerin rinnalle tai sijaan (esim. **Signal** tai **Telegram**). Pyydä myös läheisiäsikin käyttämään vaihtoehtoista pikaviestisovellusta.
- 3 Vaihda selainta. Ota käyttöön yksityisyyttä suojeleva selain, kuten **Firefox** tai **Brave**.
- 4 Jos käytät **Instagramia**, mene palvelun asetuksiin ja estä tietojesi jakaminen ja seuraamisesi Instan ulkopuolella. Jos käytät **TikTokia**, aseta tilisi yksityiseksi asetuksissa ja estä tilisi ehdottaminen ulkopuolisille. Jos taas käytät **Facebookia**, mene asetuksiin ja estä tietojesi jakaminen Facebookin ulkopuolelle. Estä myös Facebookia seuraamasta sinua sovelluksen ulkopuolella.

Omasta datasta kannattaa olla kiinnostunut!

On tärkeää ymmärtää, mitä dataa sinusta on kerätty ja kuinka paljon, jotta sinulla säilyy hallinta omiin tietoihisi. On hyvä myös tietää, minne dataa on siirretty ja mitä päätelmiä siitä on tehty.

On myös hyödyllistä nähdä, kuinka paljon palvelun toiminnan kannalta tarpeetonta tietoa sinusta kerätään sekä tarkastella, onko tiedoissa korjattavaa tai jopa

jotain sellaista, mikä tulisi poistaa. Muista, että sinulla on **lainsäädännön turvaama oikeus kysyä ja saada vastaus palveluntarjoajalta datastasi ja sen käytöstä**.

Jos vastausta ei kuulu, voit ottaa yhteyttä **Tietosuojavaltuutetun toimistoon** ja tehdä asiasta valituksen.